

KĀDI DOKUMENTI JĀIESNIEDZ VSAA?

- personu apliecinošs dokuments;
- iesniegums pabalsta saņemšanai;
- akta kopija par darbā notikušo nelaimes gadījumu vai Ministru kabineta pilnvarotās speciālās ārstu komisijas atzinuma kopiju par konstatēto arodslimību.

Dokumentus var iesniegt dzīves vietas VSAA nodaļā.

Ļoti svarīgi, lai **nelaimes gadījumi** darbā tiktu izmeklēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām un reģistrēti Valsts darba inspekcijā, jo tikai šādā gadījumā akts par darbā notikušo nelaimes gadījumu uzskatāms par pareizi noformētu un cietušajam vai bojāgājušā radniekam ir iespējams saņemt atlīdzību!

Līdzīgi arī **arodslimību gadījumā** – arodslimības diagnozei jābūt apstiprinātai atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jo tikai tad arodslimniekam ir iespējams saņemt atlīdzību!

Lai saņemtu konkrētu atlīdzības veidu, nepieciešams iesniegt vēl papildu dokumentus:

- **slimības pabalsta saņemšanai** – darbnespējas B lapa ar darba devēja apstiprinājumu par neierašanos darbā;
- **atlīdzības saņemšanai par darbaspēju zaudējumu** – VDEĀK atzinumu par invaliditātes grupas un / vai darbaspēju zaudējuma noteikšanu;
- **papildu izdevumu apmaksas saņemšanai:**
 - ✓ pilnīgi aizpildītu medicīnisku dokumentāciju (veidlapa 027/u “Izraksts no ambulatorā / stacionārā slimnieka medicīniskās kartes” un / vai “Izrakstu-epikrīzi”), kurā ir informācija par klientam sniegtajiem pakalpojumiem un to nepieciešamību;
 - ✓ čekus, kam pievienoti dokumenti (kvīts, rēķins u. c.), kas aizpildīti saskaņā ar likumu “Par grāmatvedību”, un kvītis norādīts pilns pakalpojumu un ārstniecības līdzekļu, t. sk. medikamentu, nosaukums;
 - ✓ ārsta izrakstītas ārstniecības līdzekļu receptes.
- **atlīdzības saņemšanai par apgādnieka zaudējumu:**
 - ✓ ārstniecības iestādes izsniegta izziņa par nāves cēloņa saistību ar arodslimību vai nelaimes gadījumu darbā;
 - ✓ apdrošinātās personas miršanas apliecība (jāuzrāda);
 - ✓ dokumenti, kas apliecina radniecību vai laulību ar apdrošināto personu (jāuzrāda dzimšanas apliecība vai laulības apliecība);
 - ✓ dokumenti, kas apliecina darbnespēju vai apgādības faktu (invalida apliecība vai tiesas spriedums par apgādības faktu).
- **apbedīšanas pabalsta saņemšanai** – apdrošinātās personas miršanas apliecība (jāuzrāda).

Šis materiāls ir izdots ar Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras finansējumu. Materiālu sagatavoja: Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts, 2010. Bezmaksas izdevums.

Nr. 18-2010

INFORMĀCIJU UN KONSULTĀCIJAS VAR SAŅEMT:

VALSTS SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS AĢENTŪRAS (VSAA) VESELĪBAS APRŪPES UN REHABILITĀCIJAS NODAĻĀ

Lāčplēša ielā 70a, Rīgā, LV-1011,
Tālrunis 67013619, fakss 67011814
www.vsaa.lv
vai Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļās

VALSTS DARBA INSPEKCIJĀ

K.Valdemāra ielā 38, k-1, Rīgā, LV-1010
Tālrunis 67186522, 67186523
www.vdi.gov.lv
vai Valsts darba inspekcijas reģionālajās inspekcijās

LATVIJAS ARODSLIMĪBU ĀRSTU BIEDRĪBĀ

Dzirciema ielā 16, A708 kab., Rīgā, LV-1007
Tālrunis 67409139
www.arodslimibas.lv

PAULA STRADIŅA KUS ARODA UN RADIĀCIJAS MEDICĪNAS CENTRĀ

Pilsoņu ielā 13, 40. korp., Rīgā, LV-1002
Tālrunis 67095323, 67069291
arodacentrs@stradini.lv

ARODSLIMNIEKU UN NELAIMES GADĪJUMOS DARBĀ CIETUŠO TIESĪBAS UN IESPĒJAS SAŅEMT ATLĪDZĪBU NO VALSTS

KAS IR ARODSLIMĪBA?

Arodslimības ir atsevišķām darbinieku kategorijām raksturīgas slimības, kuru cēlonis ir darba vides fizikālie, ķīmiskie, higiēniskie, bioloģiskie un psiholoģiskie faktori (piem., darba vidē esoša trokšņa izraisīta vārdzirdība).

KAS IR NELAIMES GADĪJUMS DARBĀ?

Nelaimes gadījums darbā ir (apdrošinātas) personas veselībai nodarītais kaitējums vai nāve, ja to cēlonis ir vienas darbadienas (maiņas) laikā noticis ārkārtējs notikums, kas radies, pildot darba pienākumus vai rīkojoties, lai glābtu jebkuru personu vai īpašumu un novērstu tiem draudošas briesmas (piem., pakrītot lauza kāja vai ķīmiskas vielas radīts apdegums).

KAS IR OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA PRET NELAIMES GADĪJUMIEM DARBĀ UN ARODSLIMĪBĀM?

Obligātā sociālā apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām Latvijā tika ieviesta, lai cietušajiem vai bojā gājušā radniekiem nodrošinātu iespēju saņemt atlīdzību par veselībai nodarīto kaitējumu, ja ir noticis nelaimes gadījums darbā vai ir atklāta arodslimība. 2010. gadā 0,29% no visām valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām veido obligātā sociālā apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām. Šo iemaksu veic Jūsu darba devējs.

Pašnodarbinātie nav apdrošināti pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, tāpat nevar saņemt apdrošināšanas atlīdzību no valsts!

Ja jūs esat arodslimnieks un ja darba devējs par jums ir veicis (vai tam bija jāveic) obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas vismaz 3 gadus, vai ja jūs esat cietis nelaimes gadījumā darbā un jums ir darba līgums ar darba devēju, tad jums ir tiesības saņemt atlīdzību no valsts!

KUR VĒRSTIES PĒC ATLĪDZĪBAS?

Jebkurā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) teritoriālajā nodaļā. Divdesmit (20) dienu laikā pēc visu dokumentu saņemšanas VSAA izskata pieprasījumu un sniedz rakstisku atbildi par atlīdzības apmēru, izmaksāšanas ilgumu un izmaksāšanas dienu.

KĀDU ATLĪDZĪBU JŪS VARAT SAŅEMT NO VALSTS?

Slimības pabalstu – saskaņā ar darbnespējas lapu:

- sākot ar darba nespējas 1. dienu, ja persona saslīmusi ar arodslimību (no diagnozes apstiprināšanas brīža);
- sākot ar darbnespējas 11. dienu, ja darbā noticis nelaimes gadījums (par pirmajām 10 dienām maksā darba devējs no saviem līdzekļiem).

Slimības pabalstu maksā līdz 26 kalendārajām nedēļām, ja darba nespēja (slimības lapa) ir nepārtraukta, vai 52 kalendārajām nedēļām triju gadu laikā, ja darba nespēja atkarīgas ar pārtraukumiem. Ja darbspēju atgūšanas periods ilgst vairāk par 26 kalendārajām nedēļām, tad, balstoties uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (VDEĀK) atzinumu, slimības pabalsta izmaksas periodu var pagarināt, bet ne ilgāk kā līdz 52 kalendārajām nedēļām. Šo pabalstu piešķir 80% apmērā no 12 mēnešu vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (izlaižot divus mēnešus pirms mēneša, kurā noticis darba negadījums vai konstatēta arodslimība).

Atlīdzību par darbspēju zaudējumu. Ja arodslimība vai nelaimes gadījums darbā izraisījis pilnīgu vai daļēju darbspēju zudumu, tad par katru mēnesi, sākot ar darbspēju zaudējuma noteikšanas dienu, tiek izmaksāta atlīdzība vienu reizi mēnesī.

- Atlīdzības apmēru par darbspēju zaudējumu aprēķina atkarībā no VDEĀK noteiktā darbspēju zaudējuma procenta un vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.
- No 2010. gada 1. janvāra atlīdzību par darbspēju zaudējumu vairs nepiešķir personām, kurām ir noteikts 10–24% darbspēju zaudējums, kā arī pārtrauc uz laiku, kad persona saņem bezdarbnieka pabalstu.
- Personai, kurai piešķirta izdienas pensija, ko izmaksā no valsts speciālā budžeta, vai vecuma pensija, atlīdzību par darbspēju zaudējumu izmaksā šādi: 1) ja piešķirtās pensijas apmērs nesasniedz darbspēju zaudējumu atlīdzības apmēru, izmaksā starpību starp atlīdzības apmēru un izdienas vai vecuma pensijas apmēru; 2) ja piešķirtā izdienas vai vecuma pensija ir vienāda ar atlīdzību par darbspēju zaudējumu vai to pārsniedz, atlīdzības izmaksu par darbspēju zaudējumu izbeidz.

Atlīdzību par apgādnieka zaudējumu var saņemt arodslimnieka nāves gadījumā vai tad, ja nodarbinātais gājis bojā nelaimes gadījumā darbā, un to izmaksā mirušā cilvēka darba nespējīgajiem ģimenes locekļiem, kuri bija mirušā cilvēka daļējā vai pilnīgā apgādībā.

- Atlīdzības apmērs par apgādnieka zaudējumu ir atkarīgs no apgādājamo skaita un vidējās iemaksu algas.
- No 2010. gada 1. janvāra atlīdzību par apgādnieka zaudējumu pārtrauc uz laiku, kad persona saņem bezdarbnieka pabalstu.

Apbedīšanas pabalstu, ja iestājusies arodslimnieka nāve vai nodarbinātais gājis bojā nelaimes gadījumā darbā.

Atlīdzību par papildu izdevumiem:

- ārstēšanai un aprūpei (piem., par pacienta maksājumiem, medikamentiem, operācijām);
- profesionālai rehabilitācijai (piem., par kursiem jaunas profesijas apgūšanai);

- ārstniecības iestāžu apmeklēšanai un pavadona (ja tāds paredzēts) ceļa izdevumu apmaksai;
- rehabilitācijas līdzekļu iegādei, remontam, medicīniskajai rehabilitācijai (piem., par dažādām procedūrām, masāžu, ārstēšanos sanatorijā u. c.);
- tehnisko palīgīdzekļu (protēžu u. c.) iegādei un remontam.

KĀDS IR ATLĪDZĪBAS APMĒRS?

Vairumā gadījumu atlīdzības apmērs ir tieši atkarīgs no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas jeb “oficiālās algas”, no kuras darba devējs par jums ir maksājis nodokļus. Tādēļ arodslimību gadījumā un situācijās, kad darbā ir noticis nelaimes gadījums, ļoti būtiski ir tas, vai jums ir darba līgums, un lai alga nebūtu maksāta “aploksnē”. No 2010. gada 1. janvāra personas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu nosaka par 12 mēnešu periodu (izlaižot divus mēnešus pirms mēneša, kurā noticis nelaimes gadījums darbā vai konstatēta arodslimība).

Jebkuras apdrošināšanas atlīdzības apmērs tiek rēķināts no personas vidējās iemaksu algas.

Ja jums nav darba līguma un darba devējs iemaksas par jums neveic, tad jūs nevarat saņemt apdrošināšanas atlīdzību no valsts!

Apdrošināšanas atlīdzības kopējā summa par ārstēšanas un rehabilitācijas izdevumiem, mēnesī izmaksājama slimības pabalsts, atlīdzība par darbspēju zaudējumu vai atlīdzība par apgādnieka zaudējumu nedrīkst pārsniegt 25-kāršu valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu apdrošināšanas gadījuma iestāšanās dienā (dienā, kad noticis nelaimes gadījums darbā vai konstatēta arodslimība), tas ir, līdz 2003. gada 1. septembrim – 750 latu, no 2003. gada 1. decembra līdz 2005. gada 31. decembrim – 875 latu, no 2006. gada 1. janvāra – 1125 latu.

KĀDI NORMATĪVIE DOKUMENTI NOSAKA APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBAS KĀRTĪBU?

Apdrošināšanas atlīdzību un atlīdzību par papildu izdevumiem piešķir saskaņā ar likumu “Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām” (pieņemts 02.11.1995.).

Apdrošināšanas atlīdzības aprēķināšanas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 50 “Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība” (pieņemti 16.02.1999.).

Vairāk informācijas par normatīvajiem dokumentiem varat meklēt internetā, mājaslapā www.likumi.lv.